

PROGRAM ZDRAVSTVENO OPISMENJAVANJE I ZDRAVI ŽIVOTNI STILOVI ZA ROME U ROMSKIM NASELJIMA

za lokalne romske edukatore i posrednike

- **Modul 1: ZDRAVSTVENA PISMENOST**
 - **Poglavlje 2: Koncepti i posljedice ograničene zdravstvene pismenosti: Koliko je velik problem zdravstvene pismenosti Roma u Europi?**

SAŽETAK:

Zdravstvena pismenost Roma smatra se europskim problemom i izazovom koji pogađa veliki dio stanovništva kontinenta. Ovo poglavlje istražuje razmjere problema zdravstvene pismenosti u europskim romskim zajednicama.

PREGLED

Modula I: Zdravstvena pismenost

1. Što je zdravstvena pismenost?

Istraživanje pojma i definicija zdravstvene pismenosti. Razni aspekti zdravstvene pismenosti.

2. Koncepti i posljedice ograničene zdravstvene pismenosti: Koliko je velik problem zdravstvene pismenosti Roma u Europi?

Zdravstvena pismenost Roma smatra se europskim problemom i izazovom koji pogađa veliki dio stanovništva kontinenta. Ovo poglavlje istražuje razmjere problema zdravstvene pismenosti u europskim romskim zajednicama.

3. Prepreke u komunikaciji između zdravstvenog djelatnika i romskih pacijenata.

Pacijenti romske nacionalnosti s ograničenom zdravstvenom pismenošću često se susreću s preprekama u komunikaciji sa zdravstvenim radnicima i zdravstvenim posrednicima, doživljavajući, primjerice, jezične barijere, nepovjerenje, rasnu diskriminaciju ili jednostavno korištenje medicinskog žargona. Poglavlje se također bavi izazovima koji se tiču pružanja zdravstvenih informacija romskim zajednicama u različitim nekliničkim okruženjima, kako osobno tako i putem informacijske tehnologije.

4. Pristup, razumijevanje i procjena zdravstvenih informacija.

Da bi pacijenti sami mogli upravljati svojim zdravljem i bolešću, važno je da mogu pristupiti, razumjeti i procijeniti zdravstvene informacije. Međutim, mnogi Romi imaju poteškoća s tim, a ovo poglavlje usredotočuje se na alate za prevladavanje tih poteškoća.

**PROGRAM ZDRAVSTVENO
OPISMENJAVANJE I ZDRAVI ŽIVOTNI STILOVI
ZA ROME U ROMSKIM NASELJIMA**

MODUL 1

**Poglavlje 2: Koncepti i posljedice
ograničene zdravstvene
pismenosti: Koliko je velik
problem zdravstvene pismenosti
Roma u Europi?**

Zdravstvena pismenost: Što možemo učiniti? Edukativni video

Co-funded by
the European Union

- https://www.youtube.com/watch?v=bINMK-Pb-Pc&ab_channel=HealthyNorthCoast

Zdravstvena pismenost utječe na svakoga

- Zdravstvena pismenost je važna za sve jer, u nekom trenutku u našim životima, svi moramo biti u stanju pronaći, razumjeti i koristiti zdravstvene informacije i usluge.
- Briga o našem zdravlju dio je svakodnevnog života, a ne samo kada idemo liječniku, u kliniku ili bolnicu.
- Zdravstvena pismenost nam može pomoći u prevenciji zdravstvenih problema, zaštititi svoje zdravlje i bolje upravljati zdravstvenim problemima kada se pojave.

Co-funded by
the European Union

Integrirani model zdravstvene pismenosti

Godine 2012. Sørensen i kolege objavili su sustavni pregled literature o postojećim definicijama i konceptima zdravstvene pismenosti kako je navedeno u međunarodnoj literaturi.

Sustavnim pregledom dobiveno je nekoliko definicija i konceptualnih modela zdravstvene pismenosti, koji su usmjerili analizu sadržaja i doveli do integriranog modela zdravstvene pismenosti.

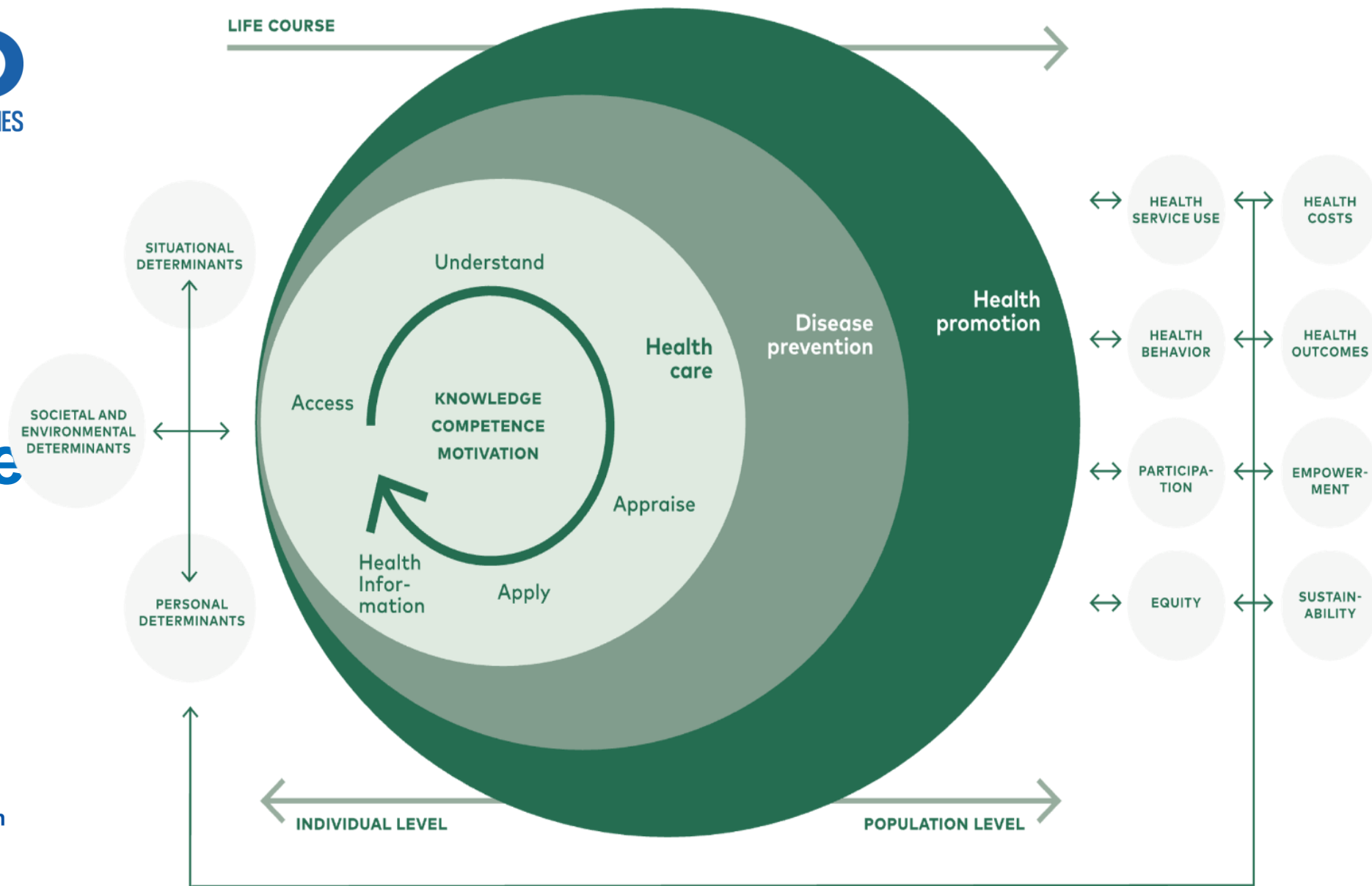
Ovaj model ocrta glavne dimenzije zdravlja zajedno s logičkim modelom koji prikazuje proksimalne i distalne čimbenike koji utječu na zdravstvenu pismenost i put koji povezuje zdravstvenu pismenost sa zdravstvenim ishodima.

Pogledajte sliku na sljedećem slajdu.

Integrirani model zdravstvene pismenosti

Sørensen i sur., 2012

Zdravstvena pismenost: Kome je izazov?

Čak i ljudi koji dobro čitaju i znaju koristiti brojeve mogu se suočiti s problemima zdravstvene pismenosti kada:

- Nisu upoznati s medicinskim pojmovima niti kako funkcioniraju njihova tijela.
- Moraju tumačiti statistiku i procijeniti rizike i koristi koji utječu na njihovo zdravlje i sigurnost.
- Im je dijagnosticirana teška bolest te su uplašeni i zbunjeni.
- Imaju zdravstvena stanja koja zahtijevaju složenu brigu.
- Glasuju o problemu koji utječe na zdravlje zajednice i oslanjaju se na nepoznate tehničke informacije.

Co-funded by
the European Union

**Zašto je
zdravstvena
pismenost
toliko važna?
Edukativan
video**

Co-funded by
the European Union

- [https://www.youtube.com/watch?v=9YLXoLMFmFk&ab_channel=Alliance Health](https://www.youtube.com/watch?v=9YLXoLMFmFk&ab_channel=Alliance+Health)

Koliki je utjecaj zdravstvene pismenosti?

- Zdravstvena pismenost povezana je s procesom pristupa, razumijevanja, procjene i primjene zdravstvenih informacija te stvara kompetencije i vještine koje osobi omogućuju navigaciju, donošenje prosudbi i odluka u svakodnevnom životu unutar tri domene zdravstvene skrbi, prevencije bolesti i promicanja zdravlja.
- Zdravstvena pismenost može utjecati na zdravstveno ponašanje i korištenje zdravstvenih usluga, što može utjecati na zdravstvene ishode i zdravstvene troškove u društvu.
- Unapređenje zdravstvene pismenosti postupno će omogućiti veću autonomiju i osobno osnaživanje, a proces zdravstvenog opismenjavanja može se promatrati kao dio individualnog razvoja prema poboljšanoj kvaliteti života. U populaciji to također može dovesti do veće pravednosti i održivosti promjena u javnom zdravstvu.

Zdravstvena pismenost kao složen skup vještina i dugotrajan proces učenja

- Razina zdravstvene pismenosti pojedinca proizvod je složenog skupa vještina i interakcija na strani pojedinca, zdravstvenog sustava, obrazovnog sustava te kulturnog i društvenog konteksta.
- Kako se kontekstualni zahtjevi mijenjaju tijekom vremena, a sposobnost snalaženja u zdravstvenom sustavu ovisi o kognitivnom i psihosocijalnom razvoju, kao i o prethodnim i trenutnim iskustvima, kompetencije i vještine zdravstvene pismenosti razvijaju se tijekom života i povezane su s cjeloživotnim učenjem.

H2O

HELP TO OPPORTUNITIES

Što je s ograničenom zdravstvenom pismenošću?

Co-funded by
the European Union

Istraživači su primijetili da će većina pojedinaca u nekom trenutku naići na prepreke zdravstvene pismenosti.

Ograničena zdravstvena pismenost i ograničena pismenost nisu isto, ali su povezane.

Snažna pismenost i računske vještine pomažu ljudima da razumiju i koriste zdravstvene informacije i usluge, ali istraživanje pokazuje da većina ljudi još uvijek kaže da su informacije i usluge nepoznate, komplicirane i previše tehničke.

**Zašto se treba
pozabaviti
ograničenom
zdravstvenom
pismenošću?
Edukativni
video**

Co-funded by
the European Union

- https://www.youtube.com/watch?v=zFKmpHzl0GQ&ab_channel=CornerstoneCare

Zbog duboko ukorijenjene i dugotrajne marginalizacije i socijalne isključenosti, pripadnici romskih zajednica u Europi suočavaju se s nizom prepreka na svom putu ravnopravnog uključivanja u društvo.

Takva marginalizacija, koja rezultira višedimenzionalnom deprivacijom, nepovoljno utječe na područje zdravlja i zdravstvene zaštite, zbog čega postoji veliki jaz u zdravstvenom stanju između pripadnika romske zajednice i opće populacije.

Brojna istraživanja koja su se provodila desetljećima snažno ukazuju da je riječ o kroničnom i višeslojnom problemu koji je zbog mnoštva društvenih uzroka i odrednica snažno povezan sa zdravstvenom pismenošću.

Izazovi zdravstvene pismenosti Roma (I)

- Lošije obrazovanje, koje u prosjeku karakterizira europske Rome, također je faktor koji povećava vjerojatnost pojave bolesti i statistički pridonosi skraćivanju životnog vijeka.
- Romi nižeg stupnja obrazovanja su manje zdravstveno pismeni i nemaju dovoljno znanja o uzrocima, načinima prevencije i zaštite od bolesti, kao ni učinkovitim metodama liječenja.

Izazovi zdravstvene pismenosti Roma (II)

- Ograničena zdravstvena pismenost dokazano je povezana s nedostatkom vještina čitanja i problem je u svim europskim romskim naseljima.
- Nedovoljne vještine čitanja najčešće prevladavaju među osobama s ograničenim obrazovanjem, ali značajna istraživanja pokazuju da ograničene vještine čitanja postoje čak i među onima koji su završili formalno obrazovanje.
- Ostali čimbenici rizika za ograničenu zdravstvenu pismenost Roma uključuju siromaštvo, pripadnost etničkoj manjinskoj skupini, poodmaklu dob i druga sociodemografska obilježja.

Utjecaj zdravstvene pismenosti u romskim zajednicama

Co-funded by
the European Union

- Suvremena istraživanja potvrđuju da je zdravstvena pismenost u romskim zajednicama važan čimbenik vezan uz zdravstveno stanje svakog člana kućanstva, učestalost dugotrajnih bolesti, nezdravih navika, dječjih bolesti koje su uključene u program cijepljenja, kroničnih bolesti te reproduktivnog zdravlja žena.
- Zdravstvena pismenost sustavni je čimbenik kod Roma, a ujedno je usko povezana s drugim socioekonomskim čimbenicima koji utječu na zdravlje. Razumno je za pretpostaviti da viši stupanj obrazovanja podrazumijeva i višu razinu zdravstvene pismenosti, kao i jaču motivaciju za usvajanje zdravih navika i medicinskih preporuka vezanih uz prevenciju bolesti i zaštitu zdravlja.
- Često je ZP vezano uz primjerenost stambenog prostora koji je jedan od najvažnijih pokazatelja socioekonomskog statusa pojedinca i obitelji.

Zbunjeni ste oko zdravstvenih informacija? Edukativni video

Co-funded by
the European Union

- https://www.youtube.com/watch?v=-x6DLqtaK2g&ab_channel=TEDxTalks

PROGRAM ZDRAVSTVENO OPISMENJAVANJE I ZDRAVI ŽIVOTNI STILOVI ZA ROME U ROMSKIM NASELJIMA

Co-funded by
the European Union

Modul 1: ZDRAVSTVENA PISMENOST

Poglavlje 2: Koncepti i posljedice ograničene zdravstvene pismenosti: Koliko je velik problem zdravstvene pismenosti Roma u Europi?

ZAKLJUČCI

- Zdravstvena pismenost i dalje je izazov za mnoge Europljane, posebno one koji trpe društvenu, ekonomsku i kulturnu marginalizaciju. Neki od najvažnijih aspekata koji utječu na zdravstvenu pismenost su opće vještine pismenosti; stupanj obrazovanja, osobni i obiteljski prihod, etnička pripadnost ili bilo koja druga sociodemografska varijabla.
- Romske zajednice u Europi suočavaju se s brojnim izazovima zdravstvene pismenosti.
- Loša zdravstvena pismenost čest je problem Roma u Europi – što predstavlja ozbiljne implikacije na zdravstveni status. Ograničena zdravstvena pismenost može se riješiti edukacijom osoba da postanu snalažljivije (na primjer, povećanjem njihove osobne zdravstvene pismenosti) i čineći zadatak ili situaciju manje zahtjevnim (na primjer, poboljšanjem čitljivosti sustava i pruženih zdravstvenih informacija).

PROGRAM ZDRAVSTVENO OPISMENJAVANJE I ZDRAVI ŽIVOTNI STILOVI ZA ROME U ROMSKIM NASELJIMA

